

visse Varer inden en vis bestemt Tid, og at han skulde kunne faae Forskud paa Betalingen, men ikke ifalde noget Ansvar, hvis han ikke opfyldte sin Forpligtelse. Selv om der ingen Straffebestemmelse staaer i Contracten, saa vil han dog ifalde den Straf, som vil komme frem efter uwillige Mænds Skjon. Det kan dog ikke med nogen Skygge af Ret forlanges, at man skal vedblive at gjøre Bestillinger paa saa ufordeeltige Betingelser, som her er Tale om. En saadan Proces troer jeg derfor, at vi med Sikkerhed og Ro kunne udsætte os for. Der vilde dog ikke være Spor af sund Forstand i, om man skulde være forpligtet til at gjøre Bestillinger hos en Mand, som ved Contract forpligter sig til at levere Varer om 15. Maanedes, og som ikke leverer dem inden 2 Aar, og som derhos forlanger constant Forudbetaling. Jeg troer ikke, at dette i noget privatretligt Forretningsforhold nogenstunde er anerkjendt af nogenstomhelst Domstol, og dette beder jeg de ærede Herrer fastholde, at efter Skjødets, som det bestandigt er fastholdt ogsaa i Udtalelserne derom i Generalauditeurens Erklæring, staaer ingenlunde ugunstigt for os, og dette vil jeg fremhæve, for at ikke Modparten skal faae et falsk Indtryk af vore Forhandlinger her og troe, at vi ikke ville indlade os paa det juridiske Spørgsmaal, fordi det seer sortere ud for os, end det virkelig gjør. Det blev fremhævet af det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 3die Valgfreds (N. Hage), at det endog for ham stod som tvivlsomt, om Fabrikken overhovedet havde nogenstomhelst Ret; jeg mener, at der med Hensyn til de 28,500 Rd. muligviis ved en senere Fremgangsmaade kunde være erhvervet et Slags Hævd for Fabrikken, men, som sagt, med Hensyn til de 17,100 Rd. er der ingen Ret undtagen til en billig Dpfigtelse. Skjødets siger, at der skal slutes Contract ved Leveringen af hvert nyt Gevær, og Meningen hermed maa dog være, at Contracten skal oprettes efter Menneskeforstand; thi en Mand kan dog ikke forlange, naar han har modtaget Bestillinger med Forpligtelse til at levere Varerne til en vis Tid, men som lader være at levere dem til den Tid, som han har lovet, at den samme Mand, som han har behandlet saaledes, og overfor hvem han saaledes har

misligholdt sin Forpligtelse, skal vedblive at bestille hos ham. Derfor troer jeg, at vi ganske roligt kunne risikere denne Proces, men jeg siger dog med den ærede Ridsfører, at der var en Afløsning, som vi maaskee kunde finde os i; det er altid kjedeligt at føre Proces, det er ganske sikkert altid noget tvivlsomt, om end Faren ikke er halv saa stor, som den her er opstillet for os. Vi have kunnet faae den hele Fabrik med alle de Eiendomme, som tilhøre den, for 150,000 Rd., og blandt Arbejderne maae der vel være nogle, som endnu ere kraftige, og som kunne bruges, og nu give vi 93,000 Rd. i Obligationer, saa at det ikke er noget forfærdeligt, vi risikere ved Processen, men jeg skal sige, hvortil Skyggesiden ligger for mig ved denne Afgjørelse, og hvad jeg troer maa gjøre det aldeles klart for Thinget, at det ikke bør gaae ind paa nogen Overenskomst i dette Dilemma. Det er ingenlunde, fordi jeg bryder mig om, at Fabrikken faaer en fordeeltig Contract — det er jo netop i mercantil Henseende den fordeeltigste Contract, naar begge Parter ere tjente med den — jeg misunder den ingenlunde, at den maaskee faaer et Par Tusind Daler formøget, naar vi kunne være tjente med at blive fri for den, men naar af 2. Parter, som have afsluttet en Contract om et Forhold, som hidtil har eksisteret, den ene Part har en ganske anden Mening end den anden om sine Rettigheder, saalænge altsaa Fabrikken — som det jo bestandigt hævdes — troer at have Ret til at faae Bestillinger for de 45,000 Rd., som den hidtil har faaet, og at den ikke kan tvinges til nogen Leveringstid, og i Prisen ikke behøver at concurrere med Andre, og saalænge Rigsdagen fra sit Standpunkt og støttet til Generalauditeuren er overbevist om, at dens Standpunkt er bedre, og der efter Enkeltes Mening, f. Ex. det ærede Medlems for Kjøbenhavns Amts 3die Valgfreds, aldeles ingen Forpligtelse er for Staten — saalænge, siger jeg, to Parteres Ansuelser divergere saaledes, kan der ikke finde noget rimeligt Forlig Sted. Det er da bedre, at den ene Part sunder sig lidt, saa at den maaskee kan komme til den Overbeviisning, at Byrden langtfra er saa stor, som den troer, og overveie, om den ikke vil tage mod rimeligere Betingelser, og om den ikke risikere nok saa Meget ved en